

ІСТОРИЯ НАУКИ ТА УКРАЇНОЗНАВСТВО

УДК 004.031.4:37(477) + 94(477)

doi: 10.20998/2227-6890.2024.2.23

О.В. ГАЙДАМАЧУК, М.М. МІЩЕНКО-РАВА

ОНЛАЙН-РЕСУРСИ ТА ЦИФРОВІ ПРОЄКТИ ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМАТИКИ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ 1920-30-х РР. ТА «РОЗСТРІЛЯНОГО ВІДРОДЖЕННЯ» В УКРАЇНІ

Стаття представляє огляд сучасних цифрових інструментів для дослідження і популяризації культурної спадщини одного з найтрагічніших періодів української історії. У ній розглянуто низку інтернет-платформ, архівів, мультимедійних проєктів, а також інтерактивних освітніх програм, які сприяють вивченню та збереженню пам'яті про видатних діячів цього періоду. Особливу увагу приділено аналізу цифрових колекцій, віртуальних виставок і проєктів, таких як ProSlovo, які розкривають феномен культурного відродження 1920–1930-х років та його трагічний фінал. Стаття акцентує увагу на важливості впровадження сучасних технологій в освітній процес для поглиблення знань і осмислення цієї тематики.

Ключові слова: українське національне відродження 1920-рр, «розстріляне відродження», «червоний ренесанс», репресії, освітні Інтернет-платформи, інтерактивність, мультимедійні технології.

O. V. HAIDAMACHUK, M. M. MISHCHENKO-RAWA

ONLINE RESOURCES AND DIGITAL PROJECTS COVERING THE TOPIC OF CULTURAL DEVELOPMENT OF THE 1920s-30s AND THE “SHOT REVIVAL” IN UKRAINE

The article presents an overview of modern digital tools for research and popularization of the cultural heritage of one of the most tragic periods of Ukrainian history. It examines a number of Internet platforms, archives, multimedia projects, as well as interactive educational programs that contribute to the study and preservation of the memory of outstanding figures of this period. Special attention is paid to the analysis of digital collections, virtual exhibitions and projects, such as ProSlovo, which reveal the phenomenon of the cultural revival of the 1920s and 1930s and its tragic ending. The article emphasizes the importance of introducing modern technologies into the educational process for deepening knowledge and understanding of this topic.

Key words: Ukrainian national revival of 1920, "shot revival", "red renaissance", repression, educational Internet platforms, interactivity, multimedia technologies.

Постановка проблеми. Вивчення української культури 1920-х років є важливим для розуміння ключових процесів формування національної культури, літератури, мистецтва та науки в період стрімких інтенсивних змін. Цей час увійшов в історію як правдива доба відродження і розквіту українського письменства, мистецтва, експериментальних пошуків місця української культури в європейському просторі; а тридцять років отримали з-поміж іншого назву «розстріляного відродження» (жвава дискусія щодо термінологічного визначення названого періоду історії української культури досі триває, тому в науковій літературі можна зустріти різні терміни на позначення як періоду 1920-1930х або навіть 1910-1930х, так і окремо 1920-х чи 1930-х: «розстріляне

відродження», «червоний ренесанс», «українське відродження», «наші 1920-ті» тощо.) на позначення жорсткого придушення радянською репресивною системою цього унікального культурного підйому. Аналіз цього періоду дозволяє не лише віддати пошану численним митцям, науковцям та освітянам, які стали жертвами політичного терору, але й краще зрозуміти контекст боротьби за збереження національної ідентичності. Вивчення цієї епохи стає особливо актуальним у сучасному контексті, коли Україна активно переосмислює свою історію та культурну спадщину, відновлюючи несправедливо забуті імена і твори. У цьому процесі істотну роль відіграють інтернет-проєкти й ресурси, а також популяризація цієї теми. Такі платформи, як «ProSlovo.com» та інші, про які піде мова в цій

статті, створюють нові можливості для багатоаспектного вивчення та популяризації теми культурного відродження. Онлайн-ресурси та цифрові проекти пропонують доступ до архівних матеріалів, мультимедійного контенту, інтерв'ю та освітніх ресурсів, що полегшують опанування складної історії ширшою аудиторією. Багато інтернет-платформ і сайтів є інтерактивними, що заохочує студентів та аспірантів до користування і вивчення у спосіб, властивий молоді XXI століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що окрім самих платформ, таких як ProSlovo, «Наші 20-ті», «Розстріляне Відродження. Невідома історія письменників із розсекречених архівів КДБ» тощо, узагальнюючої публікації щодо цих Інтернет-ресурсів на дану тематику немає. Наукові розвідки культурологів, літературознавців, істориків і мистецтвознавців здебільшого присвячені окремим проблемам, персоналіям, явищам чи процесам окресленого періоду української культури. Наприклад, якщо Галина Бабак досліджує пошуки синтетичної теорії літератури в українському літературознавстві 1920-х рр. [1], то Ольга Харлан вивчає художні моделі «червоного ренесансу» в сучасній українській прозі [26]. Олеся Омельчук зосереджується на футуризмі Михайля Семенка [17], тоді як Вячеслав Мельник та Лариса Осадча аналізують особливості української анімації довоєнного періоду (ВУФКУ 1922–1930 рр.) [14], Володимир Миславський, спираючись на маловідомі публікації в українській періодиці 1922–1930 рр., досліджує формування і становлення українського документального кіновиробництва 1920-х рр. [15], а Олександр Клековкін вивчає предметну деформацію в українському театрознавстві 1920-х рр. [12]. Наталя Свиначенко і Людмила Добрунова намагаються виявити провідні суспільно-політичні, культурні та освітні тенденції в історії становлення українського суспільства 1930-х рр. [21], Віктор Собіянський аналізує тематику і жанрове розмаїття низки театральних-критичних газетних публікацій 1920-х [22], а Лариса Брюховецька розглядає творчу біографію українського актора Степана Шагайди як жертви сталінського терору [2].

В українській науковій періодиці існують огляди самого Розстріляного відродження [5, 6, 41], хоча численні огляди оформлені як тези різноманітних конференцій. Загальний огляд Інтернет-джерел на цю тему відсутній, що послужило підставою для написання статті. Щоб заповнити виявлену лаку, у статті запропоновано огляд, здійснений авторками на основі вивчення широкого кола матеріалів та підготовки аспірантського курсу «Українське національне відродження 1920-х рр.» зі спеціальності 032 «Історія та археологія» для кафедри українознавства, культурології та історії науки НТУ «ХП».

Мета статті – представити загальний огляд різноманітних сучасних цифрових ініціатив, які популяризують історію української культури 20-30х рр. XX ст. в Україні, щоб певним чином "каталогізувати" вже наявні проекти, забезпечивши їх опис, аналіз, і лінки.

Виклад основного матеріалу. Мабуть, без перебільшення можна сказати, що наразі найвідомішою в Україні дослідницею й експерткою з літературного модернізму українських 1920-х є літературознавиця Ярина Цимбал, завдяки натхненній праці якої відповідний пласт української культури відкривається для все більшої кількості людей. Будучи сама невтомною популяризаторкою й харизматичним лекторкою, вона не тільки ініціює і сприяє наповненню інтернет-простору цінним і якісним контентом, а ще й допомагає початківцям зорієнтуватися у пошуках власної траєкторії вивчення теми культури українського модернізму.

Влітку 2024 р. відбулася літня школа гуманітарних досліджень «Людина. Становлення» за участі Ярини Цимбал, яка досліджує українську літературу 1920-х років та український авангард. У рамках цієї літньої школи вона як старша наукова співробітниця відділу української літератури XX ст. і сучасного літературного процесу в Інституті літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України прочитала цикл лекцій, які наразі доступні онлайн на YouTube каналі «Third Floor».

Перша лекція циклу «Місто і література в наших 1920-х» [35] присвячена розмові про загальний культурний контекст кінця XIX – початку XX ст., зокрема, про відмінності міського способу життя від сільського, а також про відображення в літературі міського життя з його повсякденням і дозвіллям (за романами «Місто» і «Невеличка драма» Валер'яна Підмогильного).

У другій лекції Ярина Цимбал [36] в живій дискусії зі студентами вищої школи обговорює стан жінки в суспільстві, роль інтелігенції в житті народу, перехід від міської до урбаністичної літератури як неминучий перехід до модернізму. Зокрема, вона рекомендує слухачам познайомитися зі львівським проектом співаної поезії «Пиріг і Батіг»

(<https://www.youtube.com/channel/UCGTAaLc32PLh14t37fkIwFA>). Крім того, на XI Книжковому Арсеналі у червні 2023 року відбувся концерт «Розстріляне Відродження» гурту «Пиріг і Батіг», доступний нині на YouTube каналі «Mystetskyi Arsenal» <https://www.youtube.com/watch?v=PJ9nk5rOMdg>), покликанням популяризувати українську поезію авангарду 1920-х.

Третя лекція циклу [37] присвячена біографічному портрету Валер'яна Підмогильного й дискусії про його міські романи «Місто» і «Невеличка драма». Попри тематичну спорідненість обох романів, вписаних в загальноєвропейський тренд міських романів, лекторка підкреслює істотнішу художню цінність саме «Невеличкої драми», яка, на її переконання, могла б здивувати навіть закордонних читачів романів Анрі Рене Альбера Гі де Мопассана, Стендаля чи Оноре де Бальзака.

Ярина Цимбал є авторкою проекту «Наші 20-ті» (<https://www.tempora.com.ua/en/books/?tags=3#>) у видавництві «Темпора», де було видано серію книг на відповідну тематику, а також вона протягом п'яти років веде авторську рубрику «20-ті LIVE з Яриною Цимбал» (<https://litakcent.online/category/20-ti-live/>) на сайті «ЛітАкцент», де містяться її

публікації. Крім того, вона є кураторкою серії «Vivat класика» (<https://vivat.com.ua/vivat-klasyka/>) у видавництві Vivat.

Для особливо допитливих читачів Ярина Цимбал веде Телеграм-канал «Наші Двадцять» [38], який вона регулярно наповнює інформацією, лінками, фото, віршами, фактами щодо літератури, мистецтва, взагалі культури 1920-х років в УСРР. На цей канал, створений ще в січні 2022 року, зараз підписано більше 4 000 читачів, які мають змогу реагувати на публікації й коментувати їх. Першою публікацією каналу був літературний віршований гороскоп 1928 р. «славновісного професора» Омелька Буца з ілюстрацією «Гора Парнас» Олександра Довгаля 1932 р. Окрім відповідних епосі літературних артефактів, кулінарних рецептів, промоційних плакатів, контекстуалізованих архівних знахідок і документів, канал містить понад 350 фотографій (портрети письменників, ілюстрації тодішніх видань, титули книжок тощо), 3 відео (архівні короткі чорно-білі фрагменти: 1) відеопортрет до 50-літнього ювілею Степана Васильченка; 2) Лесь Курбас з акторами театру «Березіль»; 3) відеопортрет Валер'яна Підмогильного) і близько 200 лінків на тематично близькі публікації в інших соцмережах (X, Telegram, Facebook, Instagram тощо).

Дискусію щодо назви культурного феномену українського модернізму 1920-х продовжив молодий дослідник Богдан Токарський, запропонувавши замість термінів «Розстріляне Відродження», «Червоний Ренесанс», «Наші Двадцять» свою версію – «Не/реалізоване (Не/розстріляне) Відродження» (в оригіналі – Un/executed можна прочитати в обох з цих значень, причому пріоритет якогось з них не є очевидним для закордонного читача) [42]. Підстави для цього експериментального термінологічного новотвору він докладно пояснює в однойменному англomовному есеї, який адресує закордонній аудиторії. Есеї, доступний онлайн, містить перекладені цитати з поезій й ілюстрації, а також, що важливо, бібліографію й змістовні примітки.

Літературознавчий огляд сприйняття «українського ренесансу» західними українцями представила Марія Чобанюк [39]. Особливу увагу дослідниця приділила науковому осмисленню канадським літературознавцем Олегом Ільницьким своєрідності українського футуризму.

Виставку-презентацію на тему «Минуле з гірким присмаком, або Червоний ренесанс української літератури» підготувала для читачів завідувачка сектору культурно-просвітницької роботи Наукової бібліотеки Маріупольського державного університету Д. Дунук [8]. Там пропонується пояснення походження терміну «розстріляне відродження», загальний опис «літературного злочину», анотації тематично підібраної літератури, цитати українських літературознавців, фотографії й лаконічні біографічні портрети Михайля Семенка, Сергія Пилипенка, Володимира Свідзінського, Майка Йогансена й Олексія Слісаренка.

У рамках проекту Харківського літературного музею [25], який сам по собі є цінним джерелом рідкісної колекції матеріалів української літератури,

включно з періодом 1920-х, «Харківська мистецька резиденція» в будинку «Слово», історія якого пов'язана з мистецькою українською елітою 1920-х, арткритик та автор коміксів Борис Філоненко як резидент «Слова» (25-та серія дитячого мультсеріалу «Книга-мандрівка. Україна» присвячена харківському будинку «Слово», <https://www.youtube.com/watch?v=D8DUJk5-64s>) разом з художником і засновником студії Aza Nizi Maza Миколою Коломійцем (Ткаченко К.В. Україні презентували перший альбом-мюзикл про розстріляне відродження. SilMedia. <https://sil.media/p/v-ukrayini-prezentuvai-pershii-albom-miuzikl-pro-rozstriliane-vidrozhennia-845965-2123#comments>) представили на квартирнику у будинку Саламандра свою експериментальну роботу з українською літературою 1920-х в коміксах і мистецьких проєктах [11], що відкриває нові можливості для осмислення й популяризації української літератури. Акцент на візуальному осмисленні творчого спадку українських 1920-х покликаний збагатити інструментарій поточної роботи з культурною пам'яттю.

ProSlovo.com [3] є унікальним цифровим ресурсом, створеним для вивчення, збереження та популяризації історії будинку «Слово» (Існує також дослідження історичного контексту цього харківського будинку [24].) в Харкові, який став символом культурного піднесення і трагедії 1920-30-х років в Україні. Цей будинок був місцем проживання багатьох відомих українських письменників, художників та інших діячів, які належали до покоління «Розстріляного відродження». На сайті представлені історичні матеріали про будинок «Слово» та його мешканців; біографії діячів, які мешкали у будинку, з описом їхнього творчого доробку та життєвого шляху; віртуальний архів, що включає фотографії, листування, документи, аналітичні статті та дослідження. Розроблено інтерактивну 3D-модель будинку, яка дозволяє вивчити, де жили та працювали його мешканці. А таймлайн подій представляє хронологію, пов'язану не лише з будинком, а і з культурним простором всього Харкова. Проєкт був створений у 2017 році Анастасією Ковальновою та має освітньо-культурний характер. Він підтримується за рахунок ентузіазму авторів, що прагнуть зберегти історичну пам'ять та звернути увагу на важливість української культури того періоду.

Проєкт «Розстріляне Відродження. Невідома історія письменників із розсекречених архівів КДБ», представлений на платформі TSN.ua [19], є унікальною ініціативою, спрямованою на дослідження та популяризацію трагедії покоління митців 1920–1930-х років, відомого як «Розстріляне Відродження». На сайті представлені розсекречені документи КДБ: листи, доноси, судові вирoki, які розкривають долі українських літераторів, художників і науковців, що зазнали переслідувань, арештів та страти під час репресій сталінського режиму. Також висвітлюється, як система нищила талановитих діячів, включаючи їхню творчість, особисте життя та суспільний вплив. Проєкт супроводжується ілюстраціями, які передають дух

епохи, та історичними коментарями. Мета ініціативи – зберегти пам'ять про це трагічне покоління, розкрити масштаби репресій і водночас популяризувати творчість митців, чії здобутки належать до світового рівня культури.

Блог Степана Процюка «Про письменників» – це серія відео, створена відомим українським письменником, де він ділиться своїми роздумами та аналізом творчості і біографій визначних діячів української літератури. Серія включає відео, присвячені таким постатям як Микола Вороний, Олександр Олесь, Олександр Довженко, Павло Тичина, Микола Зеров, Максим Рильський, Микола Хвильовий та інші. Блог представляє унікальний погляд на ключових представників української літератури 20-го століття, особливо епохи «Розстріляного Відродження». У своїх відео Степан Процюк аналізує їхню творчість, історичний контекст, боротьбу за національну ідентичність та особисті трагедії. Це не лише освітній контент, а й рефлексія автора про значення цих постатей у сучасній культурі та їхній вплив на українську літературну традицію. Подивитися блог можна на YouTube-каналі «Степан Процюк. Письменник про письменників. Канал про літературу» [23].

Цикл авторських сюжетів «Воскресіння Розстріляного Відродження» (опис ідеї проекту: <https://detector.media/rinok/article/107610/2015-05-28-kanal-ukrainia-zapustyv-sayt-voskresinnya-rozstrilyanogo-vidrodzhennya/>) від телеканалу «Україна» [28] присвячений відновленню пам'яті про трагічну долю українських митців 1920-30-х років, які стали жертвами сталінського терору. Проект, що стартував в межах фестивалю Кіножидень «Воскресіння Розстріляного Відродження» (15-та ювілейна церемонія міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова – 2015» була також присвячена темі «Воскресіння розстріляного відродження»: <http://koronatsiya.com/koronatsiya-slova-voskresinnya-rozstrilyanogo-vidrodzhennya-2/>) 28 травня – 3 червня 2015 в київському кінотеатрі «Оскар», досліджує життя та творчість письменників, художників, театралів і громадських діячів, висвітлюючи їхній внесок у культуру та жакливу ціну, яку вони заплатили за прагнення свободи. Сюжети представляють відеодосьє 11-ти ключових представників «Розстріляного відродження» (Миколи Хвильового, Миколи Зерова, Володимира Сосюри та інших), їхній творчий спадок та обставини, які призвели до їхньої трагедії. Також вказується на сучасні спроби повернення їхніх імен у колективну пам'ять через архівні розвідки, літературні та культурні ініціативи.

Цикл сюжетів «Віртуальна поліція» [32] – це освітній та просвітницький проект, створений для популяризації української літератури ХХ століття, особливо її авангардних і маловідомих аспектів. Проект втілений на YouTube-каналі «Смолоскип Українська книгарня», і охоплює огляди творів ключових українських письменників та літературних явищ. У сюжетах представлено вибрані твори таких авторів, як Гео Шкурупій, Микола Зеров, Олекса Слісаренко, а також розглядаються феномени авангардної поезії та формування антологій української літератури.

Автори циклу прагнуть зробити складні літературні концепції доступними для широкої аудиторії, демонструючи їхню актуальність у сучасному культурному контексті. Особлива увага приділяється відновленню інтересу до письменників, які зазнали репресій, а також осмисленню їхнього внеску в українську та світову літературну традицію. Відео створені у форматі коротких оглядів, що дозволяє легко знайомитися з окремими творами та їхнім історичним контекстом.

На інтернет-платформі «Лікбез. Історичний фронт» висвітлюється багато матеріалів, що стосуються культурного розвитку України в 20-30-х роках ХХ століття, зокрема, теми «Розстріляного відродження». Цей ресурс містить статті, які охоплюють важливі аспекти соціально-політичного життя того часу, аналізуючи репресії, які зазнали видатні культурні та наукові діячі. Наприклад, в оглядах «Газети сталінського Харкова» розглядається стан української журналістики в умовах сталінської репресивної політики, що показує важку ситуацію, з якою зіштовхувалися культурні інститути, включаючи перешкоди на шляху до нормального функціонування медіа під тоталітарним режимом.

Низку змістовних відеоматеріалів з тематичних виставок, лекцій, дискусій, проведених в різні роки, пропонує «Мистецький арсенал». Позиціонуючи себе як «флагманську українську інституцію культури», український Мистецький арсенал намагається сприяти синтезу й розвитку сучасного мистецтва через виставкові проекти та діяльність напрямів-лабораторій. Прагнучи забезпечити умови для самозбагачення різним мистецтвам, ця культурна інституція регулярно пропонує творчим спільнотам платформу для взаємодії й розвитку на перетині різних інтересів і компетенцій. На YouTube-каналі Мистецького арсеналу можна знайти кілька лекційно-виставкових циклів, присвячених темі української культури 1920-1930х рр.: 1) проект «Футуроманія» (12 епізодів) [34] про шлях українського футуризму з його настановою на деструкцію колишньої форми задля її модернізації через експеримент, провокацію й еkleктику. У фокус уваги потрапляє не тільки література, але й образотворче мистецтво, театр, опера тощо. 2) проект «Курбас: нові світи» (10 епізодів) [33] про мистецьке дослідження режисерських новацій Леся Курбаса й експериментальної діяльності творчого «єднання «Березіль» обох його періодів – Київського (1922-1926) і Харківського (1926-1933). 3) проект «Бойчукізм» (7 епізодів) [31] про мрійників-реформаторів мистецтва, які прагнули створити новий «великий стиль», про українське мистецьке явище «неовізантизму» школи Михайла Бойчука, про творців і зрештою жертв утопії.

Цікаві відео-матеріали можна знайти на сайті Культурно-мистецького центру НаУКМА: 1) цикл лекцій мистецтвознавиці Діани Ключко (11 відео-лекцій) на тему «Українські графіки ХХ ст.» [29] про творчі пошуки, наприклад у межах стилю ар-деко, українських ілюстраторів книг або про графічні експерименти геніїв театральних ескізів: Олександр Екстер, Анатолія Петрицького тощо. Крім того, в 2) циклі «Українські художники ХХ ст.» (22 відео-

лекції) [30], окремі лекції присвячено творчості братів Кричевських, Георгія Нарбута, Олександра Мурашка, Михайла Бойчука, Михайла Жука, Олекси Новаківського, Олександра Богомазова тощо.

Український культурний фонд підтримав ініціативу культурно-видавничого медіа «Читомо» про культуру читання і мистецтво книговидання у реалізації протягом 2020-2021 рр. унікального крос-секторального проекту «Екземпляри ХХ. Літературно-мистецька періодика ХХ століття» [9], спрямованого на вивчення знакових українських періодичних видань про літературу і мистецтво ХХ ст. На сайті «Читомо» представлено 26 науково-популярних досліджень про знакові експериментальні українські часописи, серед яких, наприклад: «Авангард», «ВАПЛІТЕ», «Кіно», «Літературний ярмарок», «Нова генерація», «Молодняк», «Музика», «Нове мистецтво», «Перець», «УЖ (Універсальний Журнал)» і под.

Крім того, серед підтриманих Українським культурним фондом проектів є ще подкаст Анастасії Окуневич «Знакові постаті України: їх вбивала Росія» (2022) про видатних українських митців, які були знищені тоталітарним режимом [18]. 15 коротких (тривалістю менше 10 хвилин кожна) історій розповідають про яскраві випадки з життя Агатангела Кримського, Максима Рильського, Гната Хоткевича, Миколи Хвильового, Леся Курбаса, Олександра Довженка та інших видатних українців, цитуючи слова своїх героїв.

Важливими культурними продуктами є документальні фільми, які допомагають глибше зрозуміти долю української інтелігенції у міжвоєнний період. Серед них слід виділити «Червоний ренесанс» [4] (режисери В. Шкурін, О. Фролов, серії 1-3). Цей документальний проект розповідає про феномен культурного піднесення в Україні 1920-х років, що став відомим як «червоний ренесанс». У трьох серіях глядачі знайомляться з життям і творчістю українських митців того часу, зокрема письменників, художників і режисерів, які працювали в умовах радянської ідеологічної цензури. Фільм також показує трагічний фінал цього відродження, коли більшість представників епохи стали жертвами сталінських репресій. А також документальний фільм «Будинок Слово» (режисер Тарас Томенко) [7], який розкриває історію створення цієї будівлі та її роль як творчого осередку. У той же час, він показує трагічну долю мешканців «Будинку Слово», які стали жертвами радянської каральної системи. Фільм поєднує документальні матеріали з реконструкцією подій, створюючи глибокий і зворушливий образ доби. Молодий український режисер Ігор Висневський у 2018 р. завершив роботу над короткометражною художньою стрічкою «Слово» (журналістка радіо «Свобода» Софія Середя у 2018 р. взяла інтерв'ю в режисера Ігоря Виснянського: <https://www.radiosvoboda.org/a/29181038.html>) [13]

про події 1933 р. в житті мешканців трагічно відомого будинку. Стрічка здобула низку міжнародних нагород і відзнак. У 2024 р. режисер Тарас Томенко представив публіці художню версію фільму «Будинок «Слово». Нескінчений роман» [27]

про творчих мешканців харківського будинку «Слово», де факти поєднано з художнім вимислом і вигаданими персонажами. Фільм викликав певний ажіотаж, а також хвилю рецензій, відгуків, жваве обговорення і дискусії. Сценаристка фільму опублікувала свої відповіді глядачам фільму на сторінках «Української правди» у розділі «Життя» [40].

Варта також уваги спроба музично-поетичного переосмислення й осучаснення творів митців вказаного періоду української історії, реалізована музикантами з Києва і Донецька (Олександр Хоменко, Віктор Ткаченко і Микола Шмундир) творчого гурту МУР вже під час повномасштабної російсько-української війни. Результат своїх музичних експериментів з літературними й документальними матеріалами українських 1920-х вони представили у вигляді амбітного, першого в Україні альбому-мюзиклу «Ти(Романтика)» [16], присвяченого митцям розстріляного відродження. Ритмо-інтонаційні експерименти, лаконічна кольорова палітра, аудіо-візуальні пошуки шляхів (пере)осмислення крізь сучасний звук й аранжування оформлені у 18 сюжетів мюзиклу.

Крім того, в рамках шкільної освіти (збірка різних матеріалів представлена також на сайті «Уміти»: <https://umity.in.ua/concept/?id=760>) є чисельні презентації та плани уроків, які дозволяють і вчителям, і учням вивчити матеріал у цікавій формі. Серед них Презентації на тему «Розстріляне відродження» на платформі Naurok. У ній описано духовно-культурний феномен 1920-х років, наведено біографії письменників і діячів, які стали жертвами сталінських репресій. Матеріал містить детальну інформацію, яку можна використовувати під час підготовки інтерактивних уроків чи вебінарів з цієї теми. Там же можна знайти детальну розробку інтегрованого уроку на тему «Розстріляне відродження в Україні» [20]. Матеріал містить хронологічні таблиці, креативні завдання та інсценування, що дозволяють більш глибоко зрозуміти тему, залучаючи учнів до активного вивчення через інтернет-платформи.

На платформі «СМАРТ ОСВІТА» (Смарт Освіта – Гуманізація і осучаснення освіти www.smart-osvita.org) створено серію аудіоуроків, які розповідають про ключові події та особистості цього періоду. Тут можна знайти лекції про митців, репресії проти інтелігенції та історичні контексти тих часів. Ці матеріали адаптовані для використання у школах (методичний нотатник для шкільних уроків на тему розстріляного відродження пропонує сайт Нової Української Школи (НУШ): <https://nus.org.ua/articles/uroky-pro-myttisv-rozstrilyanogo-vidrodzhennya-metodychnyj-notatnyk-dlya-vchyteliv/>) та самостійного навчання.

Сайт «СловОпис» (<https://slovopys.kubg.edu.ua/pro-nas/>) від Київського університету Бориса Грінченка публікує детальні статті про культурний контекст 20-х років, дискусії між літературними угрупованнями та долю діячів тієї доби. Наприклад, є матеріал про літературну дискусію 1925-1928 років та її значення для української культури.

Онлайн-бібліотека Національного центру

«Мала академія наук» України пропонує ресурси для вивчення історії літератури, у тому числі й періоду Розстріляного відродження, через інтерактивні програми та цифрові бібліотеки, що доступні для дослідників і школярів.

Неоціненним скарбом залишаються оцифровані тексти і документи, можливість працювати з якими онлайн з будь-якої точки світу стимулює вивчення і глибоке дослідження даної теми. Такими джерелами є «Культура України. Електронна бібліотека» (Національна бібліотека України імені Я. Мудрого), де є окремий блок «Розстріляне відродження» [10].

Висновки. Популяризація через соціальні мережі, блоги, відео та публічні лекції сприяє формуванню нових поколінь, які цінують свою культурну спадщину. Інтернет-проекти стають платформами, які поєднують академічні дослідження із сучасними технологіями, відкриваючи нові перспективи для збереження та популяризації «розстріляного відродження» серед українців та міжнародної спільноти.

Список джерел інформації

1. Бабак Г. (2022). Агаїт Шамрай у пошуках синтетичної теорії літератури: 1920-ті роки. *Слово і Час*. № 3 (723). С. 28–44. DOI <https://doi.org/10.33608/0236-1477.2022.03.28-44>
2. Бреховецька Л.І. (2024). Розстріляне світло. Актор Степан Шагайда як жертва сталінського терору. *Культура України*. № 84. С. 7–22. DOI <https://doi.org/10.31516/2410-5325.084.01>
3. Будинок «Слово». Retrieved from <https://www.proslovo.com/#15/50.00892/36.23515/-17.6/45>
4. Документальний фільм реж. В. Шкуріна, О. Фролова «Червоний ренесанс» (сер. 1-3). Retrieved from <http://doc-films.com/history/ukrhistory/583-chervonyj-renesans-2005-tvrip.html>
5. Галета О. (2013). Апологія стилю: «Розстріляне відродження» Юрія Лаврінченка. *Наукові записки. Серія "Історичні науки"*. Вип. 21. С. 61–70.
6. Галушко Н.А., Мікрюх Л.А. (2024). Доба розстріляного відродження на сторінках української історії: II науково-практична конференція (м. Ужгород, 25-26 жовтня 2024 р.). С. 10–13.
7. Документальний фільм реж. Т.Томенка за сценарієм Л.Якимчук «Будинок Слово» 2017. Тривалість 1:21:40. Retrieved from <https://megogo.net/ru/view/3767231-budinok-slovo.html>
8. Дунук Д.А. Виставка «Минуле з гірким присмаком, або Червоний ренесанс української літератури». Retrieved from https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3522/1/20-05-15_Rozstriliane_vidrodzhennia_VV.pdf
9. Екземпляри XX ст. Літературно-мистецька періодика XX ст. 2020-2021. «Читомо», Український культурний фонд. Retrieved from https://chytomo.com/special_project/ekzempliary-xx
10. Електронна бібліотека творів представників «Розстріляного відродження» (Національна бібліотека України ім. Я. Мудрого). Retrieved from <https://elib.nlu.org.ua/collection.html?id=227>
11. Квартирник з Борисом Філоненко та Миколою Коломійцем. Іменами коміксів: Харків 20-х. Тривалість 1:43:39. YouTube канал «Харківський ЛітМузей». 27.06.2024. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=FroESH2ox_w&list=PL3RXmrlXfgImXR0lnRaWHXQH899mghvFy&index=5
12. Клековкін О. (2024). Науковий факт і художній образ (деформація предметного поля українського театрознавства 1920-х років). *Науковий журнал Художня Культура. Актуальні проблеми*. № 20 (1). С. 148–155. DOI [https://doi.org/10.31500/1992-5514.20\(1\).2024.306924](https://doi.org/10.31500/1992-5514.20(1).2024.306924)
13. Короткометражний фільм «Слово». Реж. І. Висневський. 2018. Тривалість 32:00. YouTube канал «Igor Vysnevskiy». 31.06.2019. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=TcIP89uEPq8>
14. Мельник В.О., Осадча Л.В. (2023). Українська анімація ВУФКУ 1922–1930-х рр.: трансформація смислових наративів. *Культурологічний альманах*. № 3. С. 290–296. DOI <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.3.41>
15. Миславський В.Н. (2023). Становлення української кінодокументалістики в другій половині 1920-х рр. *Культура України*. № 82. С. 59–66. DOI <https://doi.org/10.31516/2410-5325.082.07>
16. МУР мюзикл «Ти(Романтика)». Тривалість 40:55. YouTube канал «МУР». 29.02.2024. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=AFxhKPP6xAK&list=PLz8EHWFUoAdGnVT0kRzKEeVaVTLuL_H4&index=1&t=1882s
17. Омельчук О. (2024). Михайль Семенко: футурист і боротьбист. *Слово і Час*. № 2. С. 88–97. DOI <https://doi.org/10.33608/0236-1477.2024.02.88-97>
18. Подкаст Анастасії Окуневич «Знакові постаті України: їх вбивала Росія». Український культурний фонд. SoundCloud. Retrieved from <https://soundcloud.com/znakovi-postati-ukrayini/agateangel-krimskiy>
19. Проект «Розстріляне Відродження. Невідома історія письменників із розсекречених архівів КДБ» на tsn.ua. Retrieved from <https://tsn.ua/special-projects/kdb/>
20. Розробка інтегрованого уроку на тему «Розстріляне відродження в Україні». Retrieved from <https://naurok.com.ua/rozrobka-integrovanogo-uroku-na-temu-rozstriliane-vidrodzhennya-v-ukra-ni-400952.html>
21. Свинаренко Н.О., Добрунова Л.Е. (2023). Українське радянське суспільство (30-х рр. XX ст.): провідні суспільно-політичні, культурні, освітні тенденції. *Культурологічний альманах*. № 1. С. 64–69. DOI <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.1.9>
22. Собянський В. (2023). Театрально-критичні публікації у газетних виданнях України 1920-х років. *Науковий журнал Художня Культура. Актуальні проблеми*. № 19 (1). С.31–39. DOI [https://doi.org/10.31500/1992-5514.19\(1\).2023.283117](https://doi.org/10.31500/1992-5514.19(1).2023.283117)
23. Степан Процюк. Письменник про письменників. Канал про літературу. Retrieved from https://www.youtube.com/channel/UCA_vCcJwRstTeyW10AQ66q
24. Турчина Л., Мозуленко Д., Коломієць К. (2024). «Червона ганчірка» для бика, або будинок «Слово» (розстріляне відродження). *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 75. Том 3. С. 16–20. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-3-3>
25. Харківський ЛітМузей. Офіційний сайт. Retrieved from <http://litme.com.ua/>
26. Харлан О. (2023). «Червоний ренесанс» у сучасній українській прозі: художні моделі. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія*. № 4 (9). С. 50–55.
27. Художній фільм «Будинок "Слово". Нескінчений роман» реж. Т.Томенка за сценарієм Л. Якимчук 2024. Retrieved from Wideo Bing
28. Цикл авторських сюжетів «Воскресіння Розстріляного відродження» телеканалу «Україна» 2015. Retrieved from <https://vidrodzhennja.kanalukraina.tv/ua/> Окремо фільм: <https://www.youtube.com/watch?v=ugHqG9higM4&t=4s>
29. Цикл лекцій Діани Ключко «Українські графіки XX

ст.» 2024. YouTube канал «Культурно-мистецький центр НАУКМА». Retrieved from https://www.youtube.com/playlist?list=PLnTluG3XcHj6Q5sYVpC_z7aNhC4VgwnSV

30. Цикл лекцій Діани Ключко «Українські художники ХХ ст.» 2023. YouTube канал «Культурно-мистецький центр НАУКМА». Retrieved from https://www.youtube.com/playlist?list=PLnTluG3XcHj5WQt41EKJETOY7xlQQ_ks

31. Цикл сюжетів «Бойчукізм» Мистецького арсеналу. 2017. YouTube канал «Mystetsky Arsenal». Retrieved from <https://www.youtube.com/playlist?list=PLtj25ZLjRgOuuQxj6FKCkniBtXeorPzrP>

32. Цикл сюжетів «Віртуальна поліція» про вибрані твори українських письменників (2021-2022): Гео Шкурупія, Миколи Зерова, Олекси Слісаренка, огляд авангардної поезії, антологію української літератури ХХ століття тощо // YouTube канал «Смолоскип Українська книгарня». Retrieved from https://www.youtube.com/channel/UCtGHWkYGP5_itWt3NRKjUw

33. Цикл сюжетів «Курбас: нові світи» Мистецького арсеналу. 2018. YouTube канал «Mystetsky Arsenal». Retrieved from <https://www.youtube.com/playlist?list=PLtj25ZLjRgOsaBJHobmRb-UYUATgCPV18>

34. Цикл сюжетів «Футуроманія» Мистецького арсеналу. 2021. YouTube канал «Mystetsky Arsenal». Retrieved from <https://www.youtube.com/playlist?list=PLtj25ZLjRgOshIBuRvEAEcq7yfW7Tb3J7>

35. Цимбал Я. Лекція 1. Місто і література в наших 1920-х. Тривалість 1:27:39. YouTube канал «Third Floor». 19.10.2024. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=vbKCK78S6ho&list=PLaMxVYrBESUxkPXw0HFyfcplErm3W7eWw&index=5&t=9s>

36. Цимбал Я. Лекція 2. Місто і література в наших 1920-х. Тривалість 1:41:06. YouTube канал «Third Floor». 19.10.2024. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=pKSL9WyJrD4&list=PLaMxVYrBESUxkPXw0HFyfcplErm3W7eWw&index=4>

37. Цимбал Я. Лекція 3. Місто і література в наших 1920-х. Тривалість 1:32:10. YouTube канал «Third Floor». 1.11.2024. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=NBNcx5CWME&list=PLaMxVYrBESUxkPXw0HFyfcplErm3W7eWw&index=3>

38. Цимбал Я. Телеграм-канал «Наші Двадцятьі». 3 2022 p. Retrieved from <https://t.me/nashi1920>

39. Чобанюк М. (2022). Український Ренесанс 1920-х років: погляд Заходу. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. Дрогобич: Посвіт. С. 265–273. DOI <https://doi.org/10.24919/2411-4758.2022.241895>

40. Якимчук Л. З чого ми збудували «Будинок «Слово»». Відповідаючи глядачам. 17.05.2024. *Українська правда: Життя*. Retrieved from <https://life.prawda.com.ua/culture/shcho-potribno-znati-pro-film-budinok-slovo-7-zapitan-do-scenaristki-lyubi-yakimchuk-301595/>

41. Hryn H. (2004-2005). The Executed Renaissance Paradigm Revisited. *Harvard Ukrainian Studies*. Vol. 27, No. 1/4, pp. 67–96.

42. Tokarsky B. (2021). The Un/Executed Renaissance. Ukrainian Soviet Modernism and Its Legacies. *Essays of the Forum Transregionale Studien*. 8. 120 p. Retrieved from <https://www.prisma-ukraina.de/publikationen/detail/the-un-executed-renaissance-ukrainian-soviet-modernism-and-its-legacies>

1. Babak H. (2022). Ahapii Shamrai u poshukakh syntetychnoi teorii literatury: 1920-ti roky. *Slovo i Chas*. № 3 (723). S. 28–44. DOI <https://doi.org/10.33608/0236-1477.2022.03.28-44>

2. Briukhovetska L.I. (2024). Rozstriliane svitlo. Aktor Stepan Shahaida yak zhertva stalinskoho teroru. *Kultura Ukrainy*. № 84. S. 7–22. DOI <https://doi.org/10.31516/2410-5325.084.01>

3. Budynok «Slovo». Retrieved from <https://www.proslovo.com/#15/50.00892/36.23515/-17.6/45>

4. Dokumentalni film rezh. V. Shkurina, O. Frolova «Chervonyi renesans» (ser. 1-3). Retrieved from <http://doc-films.com/history/ukrhistory/583-chervonyi-renesans-2005-tvrip.html>

5. Haleta O. (2013). Apolohiia styliu: «Rozstriliane vidrozhennia» Yurii Lavrinena. *Naukovi zapysky. Seriiia "Istorychni nauky"*. Vyp. 21. S. 61–70.

6. Halushko N.A., Mikruk L.A. (2024). Doba rozstrilianoho vidrozhennia na storinkakh ukrainskoi istorii: II naukovo-praktychna konferentsiia (m. Uzhhorod, 25-26 zhovtnia 2024 r.). S. 10–13.

7. Dokumentalni film rezh. T.Tomenka za stsensariiem L.Iakymchuk «Budynok Slovo» 2017. Tryvalist 1:21:40. Retrieved from <https://megogo.net/ru/view/3767231-budinok-slovo.html>

8. Dunuk D.A. Vystavka «Mynule z hirkym prysmakom, abo Chervonyi renesans ukrainskoi literatury». Retrieved from https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3522/1/2020-05-15_Rozstriliane_vidrozhennia_VV.pdf

9. Ekzempliary KhKh st. Literaturno-mystetska periodyka KhKh st. 2020-2021. «Chytomo», Ukrainnyi kulturnyi fond. Retrieved from https://chytomo.com/special_project/ekzempliary-xx

10. Elektronna biblioteka tvoriv predstavnykiv «Rozstrilianoho vidrozhennia» (Natsionalna biblioteka Ukrainy im. Ya. Mudroho). Retrieved from <https://elib.nlu.org.ua/collection.html?id=227>

11. Kvartyrnyk z Borysom Filonenko ta Mykoloiu Kolomitsem. Imenamy komiksiv: Kharkiv 20-kh. Tryvalist 1:43:39. YouTube kanal «Kharkivskiy LitMuzei». 27.06.2024. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=FroESh2ox_w&list=PL3RXmrlXfgImXR0InRaWHXQH899mghvFy&index=5

12. Klekovkin O. (2024). Naukovyi fakt i khudozhnii obraz (deformatsiia predmetnoho polia ukrainskoho teatroznavstva 1920-kh rokiv). *Naukovyi zhurnal Khudozhniia Kultura. Aktualni problemy*. № 20 (1). S. 148–155. DOI [https://doi.org/10.31500/1992-5514.20\(1\).2024.306924](https://doi.org/10.31500/1992-5514.20(1).2024.306924)

13. Korotkometrazhnyi film «Slovo». Rezh. I. Vysnevskiy. 2018. Tryvalist 32:00. YouTube kanal «Igor Vysnevskiy». 31.06.2019. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=Tc1P89uEPq8>

14. Melnyk V.O., Osadcha L.V. (2023). Ukrainska animatsiia VUFKU 1922–1930-kh rr.: transformatsiia smyslovykh naratyviv. *Kulturolohichniy almanakh*. № 3. S. 290–296. DOI <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.3.41>

15. Myslavskiy V.N. (2023). Stanovlennia ukrainskoi kinodokumentalistyky v druhii polovyni 1920-kh rr. *Kultura Ukrainy*. № 82. S. 59–66. DOI <https://doi.org/10.31516/2410-5325.082.07>

16. MUR miuzykl «Ty(Romantyka)». Tryvalist 40:55. YouTube kanal «MUR». 29.02.2024. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=AHxhKpp6xAk&list=PLZ8EhWHFUoadGnVT0kRzKEeVaVTLuL_H4&index=1&t=1882s

17. Omelchuk O. (2024). Mykhail Semenکو: futuryst i borotbyst. *Slovo i Chas*. № 2. S. 88–97. DOI

References (transliterated)

<https://doi.org/10.33608/0236-1477.2024.02.88-97>

18. Podkast Anastasii Okunevych «Znakovi postati Ukrainy: yikh vbyvala Rosiia». Ukrainskyi kulturnyi fond. SoundCloud. Retrieved from <https://soundcloud.com/znakovi-postati-ukrayini/agtangel-krimskiy>

19. Proiekt «Rozstriliane Vidrozhennia. Nevidoma istoriia pysmennykh iz rozsekrechenykh arkhiviv KDB» na tsn.ua. Retrieved from <https://tsn.ua/special-projects/kdb/>

20. Rozrobka intehrovanoho uroku na temu «Rozstriliane vidrozhennia v Ukraini». Retrieved from <https://naurok.com.ua/rozrobka-integrovanogo-uroku-na-temu-rozstriliane-vidrozhennia-v-ukra-ni-400952.html>

21. Svyarenko N.O., Dobrunova L.E. (2023). Ukrainse radianske suspilstvo (30-kh rr. KhKh st.): providni suspilno-politychni, kulturni, osviti tendentsii. Kulturolohichniy almanakh. № 1. S. 64–69. DOI <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.1.9>

22. Sobianskyi V. (2023). Teatralno-krytychni publikatsii u hazetnykh vydanniakh Ukrainy 1920-kh rokiv. Naukovyi zhurnal Khudozhnia Kultura. Aktualni problemy. № 19 (1). S.31–39. DOI [https://doi.org/10.31500/1992-5514.19\(1\).2023.283117](https://doi.org/10.31500/1992-5514.19(1).2023.283117)

23. Stepan Protsiuk. Pysmennyk pro pysmennykh. Kanal pro literaturu. Retrieved from https://www.youtube.com/channel/UCA_vCcJwRstTeyW1O AQ66Q

24. Turchyna L., Mozulenko D., Kolomiets K. (2024). «Chervona hanchirka» dlia byka, abo budynok «Slovo» (rozstriliane vidrozhennia). Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp. 75. Tom 3. S. 16–20. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-3-3>

25. Kharkivskyi LitMuzei. Ofitsiyni sait. Retrieved from <http://litme.com.ua/>

26. Kharlan O. (2023). «Chervonyi renesans» u suchasni ukrainskii prozi: khudozhni modeli. Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Filolohiia. № 4 (9). S. 50–55.

27. Khudozhnii film «Budynok “Slovo”. Neskinchenyi roman» rezh. T.Tomenka za stsenariiem L. Yakymchuk 2024. Retrieved from Video Bing

28. Tsykl avtorskykh siuzhetiv «Voskresinnia Rozstrilianoho vidrozhennia» telekanalu «Ukraina» 2015. Retrieved from <https://vidrozhennja.kanalukraina.tv/ua/Okremo> film: <https://www.youtube.com/watch?v=ugHqG9higM4&t=4s>

29. Tsykl leksii Diany Klocho «Ukrainski hrafiky KhKh st.» 2024. YouTube kanal «Kulturno-mystetskyi tsentr NaUKMA». Retrieved from https://www.youtube.com/playlist?list=PLnTluG3XcHj6Q5sY VpC_z7aNhC4VgwnSV

30. Tsykl leksii Diany Klocho «Ukrainski khudozhnyky KhKh st.» 2023. YouTube kanal «Kulturno-mystetskyi tsentr NaUKMA». Retrieved from https://www.youtube.com/playlist?list=PLnTluG3XcHj5WQt 41EKJETOY7xlQQ_ks

31. Tsykl siuzhetiv «Boichukizm» Mystetskoho arsenalu. 2017. YouTube kanal «Mystetsky Arsenal». Retrieved from <https://www.youtube.com/playlist?list=PLtj25ZLjRgOuuQxj6>

FKCkniBtXeopPzrP

32. Tsykl siuzhetiv «Virtualna polytsia» pro vybrani tvory ukrainskykh pysmennykh (2021-2022): Heo Shkurupii, Mykoly Zerova, Oleksy Slisarenka, ohliad avanhardnoi poezii, antolohii ukrainskoi literatury KhKh stolittia toshcho // YouTube kanal «Smoloskyp Ukrainka knyhnaria». Retrieved from https://www.youtube.com/channel/UCtGHWkYGP5_itWtz3NRKjUw

33. Tsykl siuzhetiv «Kurbas: novi svity» Mystetskoho arsenalu. 2018. YouTube kanal «Mystetsky Arsenal». Retrieved from <https://www.youtube.com/playlist?list=PLtj25ZLjRgOsaBJHobmRb-UYUATgCPV18>

34. Tsykl siuzhetiv «Futuromanii» Mystetskoho arsenalu. 2021. YouTube kanal «Mystetsky Arsenal». Retrieved from <https://www.youtube.com/playlist?list=PLtj25ZLjRgOshIBuRvEAEcq7yfW7Tb3J7>

35. Tsymbal Ya. Lektsiia 1. Misto i literatura v nashykh 1920-kh. Tryvalist 1:27:39. YouTube kanal «Third Floor». 19.10.2024. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=vbKCK78S6ho&list=PLaMxVYrBESUxkPXw0HFyfcpleRm3W7eWw&index=5&t=9s>

36. Tsymbal Ya. Lektsiia 2. Misto i literatura v nashykh 1920-kh. Tryvalist 1:41:06. YouTube kanal «Third Floor». 19.10.2024. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=pKSL9WYjRd4&list=PLaMxVYrBESUxkPXw0HFyfcpleRm3W7eWw&index=4>

37. Tsymbal Ya. Lektsiia 3. Misto i literatura v nashykh 1920-kh. Tryvalist 1:32:10. YouTube kanal «Third Floor». 1.11.2024. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=NBNCxd5CWME&list=PLaMxVYrBESUxkPXw0HFyfcpleRm3W7eWw&index=3>

38. Tsymbal Ya. Telehram-kanal «Nashi Dvadtsiati». Z 2022 r. Retrieved from <https://t.me/nashi1920>

39. Chobaniuk M. (2022). Ukrainskyi Renesans 1920-kh rokiv: pohliad Zakhodu. Ridne slovo v etnokulturnomu vymiri. Drohobych : Posvit. S. 265–273. DOI <https://doi.org/10.24919/2411-4758.2022.241895>

40. Yakymchuk L. Z choho my zbuduvaly «Budynok “Slovo”». Vidpovidaiuchy hliadacham. 17.05.2024. Ukrainka pravda: Zhyttia. Retrieved from <https://life.pavda.com.ua/culture/shcho-potribno-znati-pro-film-budinok-slovo-7-zapitan-do-scenaristki-lyubi-yakimchuk-301595/>

41. Hryn H. (2004-2005). The Executed Renaissance Paradigm Revisited. Harvard Ukrainian Studies. Vol. 27, No. 1/4, pp. 67–96.

42. Tokarsky B. (2021). The Un/Executed Renaissance. Ukrainian Soviet Modernism and Its Legacies. Essays of the Forum Transregionale Studien. 8. 120 p. Retrieved from <https://www.prisma-ukraina.de/publikationen/detail/the-un-executed-renaissance-ukrainian-soviet-modernism-and-its-legacies>

Надійшло (received) 19.12.2024

Відомості про авторів / About the Authors

Гайдамачук Ольга Володимирівна (Haidamachuk Olha) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», кандидат філософських наук, доцент кафедри українознавства, культурології та історії науки, дослідниця групи «Призма Україна», стипендіатка фонду Герди Хенкель; Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0005-1380>;

Мищенко-Рава Маріна Миколаївна (Mishchenko-Rawa Maryna) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», кандидат філософських наук, доцент кафедри

